

Onderwerp

Opinienota Klankbordgroep Duurzame Polder.

Datum	18 januari 2022	Naam en telefoon	Peter Mertens 06-22054471
Afdeling	LWE	Portefeuillehouder	Johan van der Schoot

Welke vragen stellen we aan de Opiniecommissie ?

- 1. Bent u het eens met de doelstelling, het geschetste kader en de criteria voor deelname aan de Klankbordgroep Duurzame Polder?*
- 2. Bent u het eens met de lijst van uit te nodigen kandidaat-deelnemers aan de Klankbordgroep Duurzame Polder?*

Wat is de aanleiding?

Op 9 juni 2021 heeft uw raad de motie 'Klankbordgroep Lithse Polder' aangenomen. Met als opdracht om '*voor 1 oktober 2021 de stakeholders (waaronder voor- en tegenstanders) te identificeren en een voorstel tot samenstelling van de klankbordgroep ter informatie naar de raad te sturen.*' Hierop hebben wij met een raadsinformatiebrief d.d. 12 oktober 2021 geantwoord. Zie bijlage. Deze is besproken in de Adviescommissie Ruimte op 2 december 2021. Daarbij is afgesproken om bovenstaande vragen in een Opiniecommissie te bespreken.

Kader waarbinnen de participatie plaatsvindt

Besluiten van de gemeenteraad

Het kader waarbinnen participatie plaatsvindt, wordt gevormd door de besluiten van de gemeenteraad met betrekking tot grootschalige energie-opwekking in de Duurzame Polder. Hieraan is een jarenlange verkenning voorafgegaan. Onderdeel daarvan waren : een buitengewoon intensief proces van projectinformatie en -participatie, heel veel inspraak ten behoeve van politieke besluitvorming en vele maatschappelijke acties.

Daarvan maakte ook een klankbordgroep deel uit. Over de projectparticipatie is verslag gedaan in het rapport Verkenning Duurzame Polder in Bijlage B. Daar is ook gemeld welke partijen hebben deelgenomen.

De besluitvorming van de gemeenteraad op 16 december betrof de wijze waarop het beoogde resultaat, te weten de invulling van de resterende RES-opgave voor opwekking van grootschalige

energie, door middel van windmolens in de Duurzame Polder uiterlijk 2025 moet worden gerealiseerd. Binnen dit kader zijn ook afspraken gemaakt over de procesparticipatie.

Uitgangspunten voor de procesparticipatie

De Raad heeft op 16 december haar eerdere besluiten over de Duurzame Polder bekrachtigd en nieuwe besluiten genomen gericht op de realisatie daarvan:

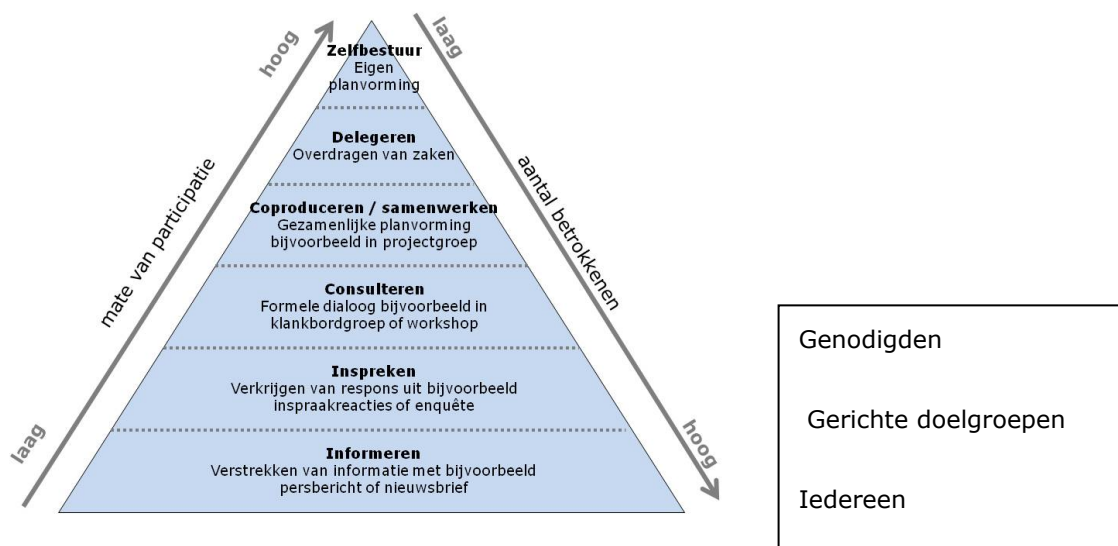
- Hoe en waar de resterende RES-opgave voor Oss wordt ingevuld: met windmolens, in de Duurzame Polder en binnen de gestelde voorwaarden.
- Dat Oss zelf de regie voert en dat samen doet met de gemeente Den Bosch onder de voorwaarden zoals afgesproken met de Provincie en met het Rijk.
- De afspraken zijn vastgelegd in de Bestuursovereenkomst Duurzame Polder.
 - o Er wordt een gezamenlijke Projectorganisatie ingesteld.
 - *5.5. Er wordt één organisatie voor het in het eerste lid bedoelde project ingericht door de Gemeenten. De invulling en het functioneren van de projectorganisatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Gemeenten. Er zal sprake zijn van een gedelegeerd opdrachtgever namens de Gemeenten. Samen met de beide wethouders en de gedeputeerde vormen zij de stuurgroep die de projectmanager aanstuurt.*
 - o Over participatie zegt de bestuursovereenkomst:
 - *2.6. Partijen onderschrijven het belang van een open dialoog met de omgeving en van het tijdig meenemen van zowel alle relevante betrokkenen in de omgeving van een project als de potentiële ontwikkelaars van projecten, met als doel om een zorgvuldige en integrale afweging van belangen te kunnen maken en te voorkomen dat de omgeving zich hierin niet herkent.*
 - *5.3. de Gemeenten zullen bij het ontwerpend onderzoek bedoeld in de tabel van artikel 4, vierde lid, met potentiële ontwikkelaars en de omwonenden in gesprek gaan bij het uitwerken van de redelijk te beschouwen alternatieven.*
 - *4.4 Partijen hebben een gedeeld beeld van de in het derde lid bedoelde procedures en onderscheiden als gewenste indicatieve route de volgende stappen die de Gemeenten zullen volgen:*
 - *Stap 1: Kennisgeving Voornemen en Kennisgeving Participatie als start procedure vaststelling Programma*

Door de keuze voor een gezamenlijk project is ook de participatie onderdeel daarvan en dus niet een separaat traject vanuit Oss. Dit is in lijn met de opzet van de eerdere Verkenning.

Doelstelling

Doel van de participatie is dat alle belangen goed in beeld zijn om tot een afgewogen besluitvorming te komen. Lastig daarbij is dat niet alle belanghebbenden zich in dezelfde mate roeren. Desondanks proberen wij ook de belangen mee te wegen van degenen die zich minder nadrukkelijk manifesteren. Uiteindelijk is het binnen onze lokale democratie aan de gemeenteraad om deze informatie te betrekken bij haar besluitvorming gericht op het algemeen belang.

Er zijn veel verschillende belangen in de Duurzame Polder die allemaal een plaats verdienen in het procesparticipatieproces van de Duurzame Polder, dat bestaat uit verschillende lagen gericht op verschillende doelgroepen. Zie daarvoor onderstaande **Participatie-pyramide**.

In de laag van het consulteren is een evenwichtig samengestelde klankbordgroep één van de instrumenten.

Gegeven de gekozen aanpak in de Bestuursovereenkomst Duurzame Polder omvat de klankbordgroep belanghebbenden uit het Osse én het Bossche deel van de polder.

Best practices

Nederlandse Vereniging van Omwonenden van Windmolens (NLVOW)

Wij hebben kennisgenomen van onder meer de ervaringen en aanbevelingen van de NLVOW in het rapport¹ :

¹ https://www.nlvow.nl/system/files/article-files/2019-10/nlvow_handboek_toolkit_omgevingsparticipatie.pdf

Eigen ervaringen in de verkenningsfase Duurzame Polder

Wij hebben zelf ervaring opgedaan met een Klankbordgroep in de verkenningsfase Duurzame Polder. Daarin zijn de volgende criteria voor invulling van de werkzaamheden gehanteerd:

1. Meedenken over het (participatie)proces;
2. Checken of ingebrachte belangen een goede plek hebben gekregen in het advies over de drie ontwikkelperspectieven aan de gemeenteraden van 's-Hertogenbosch en Oss en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant;
3. Begrip krijgen voor de belangen van andere organisaties en stakeholders;
4. Advies geven over het proces aan het bestuurlijk overleg, waarbij leden van de Klankbordgroep van mening mogen verschillen (hoeft niet unaniem te zijn);
5. Inbrengen gebiedskennis.

Deelnemers Klankbordgroep

Thema	Lid	Agendalid of vervanger
	Organisatie	Organisatie
Natuur	Natuurmonumenten	IVN 's-Hertogenbosch
	IVN Oss	WBE de Maaskant
		Coördinatiepunt landschapsbeheer
	VVVB Noord Oost Brabant	VVV Oss
	Maasmeanders	VVV 's-Hertogenbosch
Water	Waterschap Aa en Maas	Brabant Water
		Rijkswaterstaat
Landbouw	ZLTO afdeling Oss-Den Bosch	
	ANV d'n Beerse Overlaet	
Milieu	BMF	
	Bossche Milieu groep	
Gezondheid	GGD	
Wonen	Dorpsraad Geffen	Wijkraad Groote Wielen
	Dorpsraad Lith	Wijkraad De Overlaet
	Wijkraad Oss Noordwest	Bestuursraad Empel
	Wijkraad Kruisstraat	
	Dorpsraad Nuland	
Bedrijven	Pm	Pm
Cultuurhistorie	Heemkunde Lith	
	Zuiderwaterlinie	
Energie		Enexis
		Enexis
		TenneT
		ECO
Overig		Defensie
		Rvo

Lering uit project Meanderende Maas

In de raadsbehandeling hebben wij afgesproken dat wij voor de inrichting van het participatieproces ook aansluiting zullen zoeken bij best practices in onze directe omgeving. Het waterveiligheidstraject Meanderende Maas wordt ook in vakkringen geroemd om het verloop van de participatie. Daarom hebben wij ons georiënteerd op hun ervaringen met de Klankbörgroep.

Kaderstelling voor Klankbörgroep Meanderende Maas

Doel klankbord

- *Advisering aan het IPM-team en de stuurgroep over de waterveiligheidsopgave en gebiedsontwikkeling*
- *Opbouwend en positief kritisch meedenken over een kwalitatief goede inrichting van het totale projectgebied*
- *Inbreng gebiedskennis, verschillende belangen en extra creativiteit in het project.*
- *Verbinding met en inbreng van stakeholders in het projectgebied.*

Organisatie en samenstelling

- *De leiding is in handen van een voorzitter*
- *Het klankbord is samengesteld op basis van een evenwichtige mix van: (dijk)bewoners uit de verschillende delen van het project en belangenorganisaties op het gebied van natuur, cultuurhistorie, archeologie, recreatie, ondernemers en agrariërs*
- *Leden van het klankbord committeren zich aan de opgestelde spelregels*
- *Het klankbord blijft klein in aantal leden (max. 10), met als doel slagvaardig te werken*
- *De omgevingsmanager is adviserend aanwezig bij overleggen, vanuit betrokkenheid met de omgevingspartijen en de koppeling met het project. Tevens zal er een projectsecretaris aanwezig zijn voor de verslaglegging.*

Werkwijze

- *Samen zijn de leden verantwoordelijk voor het succes van het klankbord.*
- *Deelname is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. De voorzitter zal de verwachtingen van de leden regelmatig peilen.*
- *Positief kritisch en oplossingsgericht meedenken zijn de kernwoorden voor de werkhouding van de leden: de opgave in het gebied bestaat uit vele belangen en wettelijke eisen. Samen wordt gezocht naar de goede balans waarin alle belangen en wettelijke eisen optimaal tot hun recht komen.*
- *We zijn open en transparant, wat betekent:*
 - *Verwachtingen zijn helder uitgesproken*
 - *Heldere communicatie vanuit het projectteam over de stand van zaken m.b.t. voortgang, ontwerp en onderzoeken*

- *Iedereen moet vrij kunnen praten en de mogelijkheid hebben het niet eens te zijn met elkaar*
- *De voorzitter is de enige spreekbuis van het klankbord richting de media. Leden van het klankbord kunnen alleen op persoonlijke titel met de media communiceren.*
- *In het advies streeft het klankbord naar consensus, al is dit geen doel op zich. Bij tegengestelde meningen en/of belangen wordt dit in het advies helder en beargumenteerd verwoord. Er is geen sprake van een verplicht eindbesluit of oordeel.*
- *Meedenken is niet per definitie hetzelfde als: ermee instemmen. Dit zal ook duidelijk worden weergegeven in het advies.*
- *In de advisering wordt tijd ingeruimd voor het raadplegen van ieders achterban.*

Praktische zaken

- *De omgevingsmanager regelt per vergadering een geschikte locatie, bij voorkeur in het plangebied*
- *De stukken worden tijdig verstrekt*
- *De beschikbare stukken voor het klankbord worden als vertrouwelijk behandeld, tenzij anders aangegeven*
- *Deelname aan het klankbord gebeurt op vrijwillige basis, wat inhoudt dat hier geen vergoeding tegenover staat*

Planning

- *De overleggen hebben voldoende tussentijd om de leden in staat te stellen stukken te lezen en te beoordelen*
- *Uitgegaan wordt van circa drie bijeenkomsten per jaar*
- *Het klankbord blijft actief tot het einde van de verkenningsfase*

Voorgestelde criteria voor deelname aan de Klankbordgroep Duurzame Polder

De Klankbordgroep wordt samengesteld door de nieuw in te richten gezamenlijke projectorganisatie van Oss en Den Bosch. Wij zijn voornemens de volgende criteria en voorwaarden mee te geven ten behoeve van de opzet van de Klankbordgroep.

Een lid van de klankbordgroep:

- *vertegenwoordigt een representatieve achterban die een direct belang in het gebied heeft;*
- *diens achterban respecteert het raadsbesluit d.d. 28-1-2021 zoals hiervoor genoemd gericht op het beoogde resultaat;*
- *accepteert en respecteert dat er verschillende belangen, standpunten en meningen zijn;*
- *neemt op een constructieve wijze deel en houdt zich aan de opgestelde spelregels;*
- *zet zich in voor een specifiek vooraf bepaald thema*
- *neemt vrijwillig maar niet vrijblijvend deel;*

Vanuit de aanbevelingen van de NLVOW stellen wij aanvullend voor om een neutrale voorzitter te benoemen en vooraf afspraken met de deelnemers te maken over de omgangsvormen in de klankbordgroep en over de communicatie met de buitenwereld.

Zoals eerder beschreven, streven wij ernaar dat alle thema's die spelen, zijn vertegenwoordigd. Wij onderscheiden daarbij : integrale gebiedsontwikkeling, landbouw, gezondheid, woonomgeving, natuur/biodiversiteit, water, milieu, energiesector, cultuurhistorie, recreatie, initiatieven en overig. In onderstaande tabel staat per thema en/of categorie weergegeven welke belangenorganisaties daarvoor naar onze mening in aanmerking komen.

Actiegroepen

De discussie in de gemeenteraad spitste zich vooral toe op deelname van de actiegroep Behoud Lithse Polder. In de genoemde Raadsinformatiebrief hebben wij daarover onze mening gegeven. Voorwaarde is dat deze groep, net zoals de andere uit te nodigen kandidaat-deelnemers, het Raadsbesluit respecteert als doelstelling. Tot nu toe is dit niet het geval.

Wij voelen ons gesterkt door de aanbevelingen van de NLVOW die in haar rapport daarover schrijft :

(P 42) Er zijn actiegroepen en actiegroepen. De meest voorkomende vorm is een actiegroep die maar één doel heeft: ervoor zorgen dat het park er niet komt. Dat blokkeert elke zinvolle bijdrage aan de planontwikkeling want dat proces gaat er juist vanuit dat het park er komt, althans dat er een goede kans is dat het er komt. Een actiegroep moet dus kiezen: ofwel de loopgraven in "nee" blijven zeggen ofwel aan tafel en onderhandelen.

Uit te nodigen kandidaat-deelnemers

Thema en/of categorie	(Belangen)organisaties of- verenigingen
Integrale Gebiedsvisie	Keuze uit bv Rijksbouwmeester; PBL; WUR ; PON
Landbouw	ZLTO
Gezondheid	GGD Noordoost Brabant
Woonomgeving	Dorpsraad Lith; Dorpsraad Geffen; Wijkraad Oss NW, dorpsraad Nuland, dorpsraad Rosmalen
Natuur/biodiversiteit	Staatsbosbeheer, IVN, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Vogelbescherming Nederland, ARK
Water	Brabant Water, Waterschap Aa en Maas, Rijkswaterstaat
Milieu	Brabantse Milieufederatie
Cultuurhistorie	ANV de Beerse Overlaet, Heemkundekringen
Recreatie & Toerisme	Stichting Maasmeanders; Visit Brabant
Initiatiefnemers van windmolens en zonnevelden	Windcollectief Oss-Den Bosch (als Osse windmoleninitiatiefnemer)

Energiesector	Netbeheerders Tennet en Enexis- (aansluiting op het netwerk); Energie Coöperatie Oss (ECO); Escoss
Actiegroepen	Behoud Lithse Polder; Groen in Zicht
Rijksoverheid	Ministerie van Klimaat en Energie; Ministerie van Defensie (laagvlieggebied)
Bevoegd gezag	Provincie

Tabel 1: Overzicht potentiële deelnemers klankbordgroep per thema en/of categorie

Dit zijn de belangenorganisaties en verenigingen die wij willen voorstellen als degenen die een uitnodiging ontvangen voor deelname aan de klankbordgroep. Mogelijk zal de gemeente Den Bosch ook nog andere organisaties willen toevoegen aan de klankbordgroep. Het is aan de Projectorganisatie om de Klankbordgroep in te richten en afspraken te maken met de deelnemers.

Bijlage : Raadsinformatiebrief over Klankbordgroep d.d. 12 oktober 2021

Samenvatting (korte inhoud)

Een zorgvuldig participatieproces is onderdeel van de Bestuursovereenkomst Duurzame Polder. In onze gemeente is veel gesproken over de in te stellen klankbordgroep uit de laag “consulteren” van de participatie-pyramide. In deze Opinienota wordt een voorstel gedaan hoe wij denken over doel, kader en inrichting van de Klankbordgroep Duurzame Polder alsmede de kandidaat-deelnemers. De uitkomst van deze bespreking wordt meegegeven aan de gezamenlijke projectorganisatie zoals beschreven in de Bestuursovereenkomst.